

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ในภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ มีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิดของมนุษย์ที่สำคัญคือ สมมุติฐานซาเพียร์-วอร์ฟ (The Sapir-Whorf Hypothesis) ที่มองว่าภาษาเป็นตัวกำหนดความคิดและการมองโลกของมนุษย์ คนที่พูดภาษาต่างกันจะมองโลกและตีความต่างกันไปตามภาษาของตน ตัวอย่างเช่น ภาษาไทยไม่มีพจน์เป็นประเภททางไวยากรณ์ ผู้พูดภาษาไทยจึงมองโลกโดยไม่เน้นที่จำนวนของสิ่งต่างๆ ในประโยคว่า "ดินสออยู่นั้น" จึงให้หมายถึงดินสอจำนวนเท่าใดก็ได้ ตรงกันข้ามกับภาษาที่มีพจน์เป็นลักษณะทางไวยากรณ์ เช่นภาษาอังกฤษ ผู้พูดภาษาอังกฤษจึงมองโลกโดยให้ความสำคัญกับจำนวนเพื่อที่จะเลือกใช้รูปประโยคว่า "The pencil is there." หรือ "The pencils are there." ซาเพียร์ (Sapir, 1964:128 อ้างใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ,2522:22) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและประสบการณ์ของมนุษย์ไว้ว่า "ภาษาเป็นระบบซึ่งใช้บันทึกประสบการณ์ของมนุษย์ในระยะแรก แต่เมื่อกาลเวลาล่วงเลยไป ตัวภาษาเองได้กลายมาเป็นระบบทางความคิด และรูปแบบทางไวยากรณ์ของภาษานี้เองเป็นตัวทำให้ประสบการณ์ของมนุษย์ต่างกัน"

ในหลายๆภาษาเช่นภาษาในตระกูลอินโดยูโรเปียนมีประเภททางไวยากรณ์ (grammatical category) ประเภทหนึ่งที่เรียกว่า"ลึงค์"(gender) ซึ่งเป็นประเภททางไวยากรณ์ใช้จำแนกคำนามออกเป็นหมวดหมู่ ในปัจจุบันนี้ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันว่าลึงค์มีที่มาอย่างไร เป็นเพียงการจัดหมวดหมู่ของคำนามโดยสมมุติ (arbitrary) หรือมีที่มาจากการที่มนุษย์เรามองสรรพสิ่งในโลกนี้ว่าสามารถแบ่งออกตามเพศ (sex) ได้เป็นเพศชายหรือเพศผู้ (male) เพศหญิงหรือเพศเมีย (female) และไม่มีเพศ ในขณะที่เดียวกันก็มีนักภาษาศาสตร์บางท่านที่เชื่อว่าลึงค์ไม่ได้มีที่มาจากทั้งการจัดหมวดหมู่คำนามโดยสมมุติ รวมทั้งไม่ใช่การจัดหมวดหมู่ตามเพศ แต่เป็นการจำแนกคำนามด้วยหลักเกณฑ์อื่นๆ ตัวอย่างเช่นมิลเลอร์ (Müller, 1898 อ้างใน Fodor, 1956) กล่าวว่าลึงค์ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศแต่มีความสัมพันธ์กับความหมายที่เป็นนามธรรมหรือรูปธรรมของคำนาม (ดังรายละเอียดในหัวข้อ 2.2)

ผู้วิจัยเองเชื่อว่าลึงค์มีที่มาจากมุมมองโลกโดยให้ความสำคัญกับเพศของสิ่งต่างๆของคนในบางวัฒนธรรม และทำให้จำแนกสรรพสิ่งออกเป็นหมวดหมู่ตามเพศ เนื่องจากเมื่อพิจารณาคำนามในภาษาต่างๆในตระกูลอินโด-ยูโรเปียนซึ่งเป็นตระกูลภาษาที่มีลึงค์เป็นลักษณะทางไวยากรณ์มาตั้งแต่ดั้งเดิมแล้วพบว่าคำนามที่หมายถึงเพศชายหรือเพศผู้เกือบทั้งหมดจะเป็น पुल्लिङ्ग คำนามที่หมายถึงเพศหญิงหรือเพศเมียเกือบทั้งหมดก็จะเป็นสตรีลึงค์ ในอัตราที่มากเกินกว่าจะเชื่อได้ว่าลึงค์เป็นเพียงการสมมุติในการจัดหมวดหมู่ของคำนามขึ้นมาอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาคำนามในภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียนก็พบว่ามีคำนามอีกจำนวนหนึ่งซึ่งมีลึงค์กับเพศไม่สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่นในภาษาเยอรมันคำว่า Mädchen 'girl' เป็นคำนามหญิงลึงค์แต่หมายถึงบุคคลเพศหญิง คำว่า Stern 'star' เป็นคำนาม पुल्लिङ्ग แต่หมายถึงวัตถุซึ่งไม่มีชีวิตและไม่มีเพศ คำว่า Wagen 'car' และ Auto 'car' เป็นคำนาม पुल्लिङ्ग และหญิงลึงค์ตามลำดับ แต่ทั้งสองคำหมายถึงวัตถุเดียวกันคือรถยนต์ ปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นเพราะปัจจุบันลึงค์ในภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียนเหลือเป็นเพียงร่องรอยให้เห็นความสัมพันธ์กับเพศอยู่บ้างในแง่ความหมาย ดังที่เมาส์ (Mauss, 1964:125) กล่าวว่า "สำหรับภาษาเหล่านี้ ลึงค์ในปัจจุบันไม่ได้เป็นอะไรไปมากกว่าซากประดับที่หลงเหลือทางภาษา" การที่คำนามบางส่วนมีลึงค์ไม่สอดคล้องกับเพศนี้เองทำให้ผู้วิจัยมีข้อสงสัยว่าลึงค์ในภาษามีอิทธิพลอย่างไรต่อโลกทัศน์ของผู้พูดเกี่ยวกับเพศ และจำนวนลึงค์ที่ต่างกันในแต่ละภาษาทำให้โลกทัศน์ของผู้พูดภาษาเกี่ยวกับเพศมีความแตกต่างกันหรือไม่

เพื่อจะหาคำตอบให้กับปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากภาษาฮินดีและภาษาเยอรมัน ด้วยเหตุผลดังนี้

ภาษาฮินดี : มี 2 ลึงค์ คือ पुल्लिङ्ग และ สตรีลึงค์ เป็นภาษาในสาขาอินโดอารยันซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน ชาวอารยันได้อพยพมายังบริเวณประเทศอินเดียปัจจุบันมากกว่า 1500 ปีก่อนคริสตกาลจากทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ภาษาของชนกลุ่มนี้ต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นภาษาสันสกฤตและภาษาอื่นๆรวมทั้งภาษาฮินดีด้วย การอพยพมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ทำให้ภาษาฮินดีได้รับอิทธิพลทางภาษาและวัฒนธรรมจากทั่วโลกตะวันตกและโลกตะวันออกผสมผสานกันอย่างน่าสนใจ ฮินดีเป็นภาษาราชการของประเทศอินเดีย (Rajagopalan, 1995) กาชรู (Kachru, 1992:123) กล่าวว่า มีผู้ที่พูดภาษานี้กว่าทั้งที่เป็นภาษาแรกและภาษาที่สองนับรวมได้กว่า 200 ล้านคนในประเทศอินเดีย

ภาษาเยอรมัน : มี 3 ลึงค์ คือ पुल्लिङ्ग สตรีลึงค์ และหญิงลึงค์ เป็นภาษาในสาขาเยอรมันิกซึ่งมีผู้พูดอยู่ในแถบยุโรปตอนเหนือใกล้เคียงกับผู้พูดภาษาตระกูลอินโดยูโรเปียนอื่นๆ

วัฒนธรรมของชาวเยอรมันจึงเป็นแบบโลกตะวันตก ฮาวกินส์ (Hawkins,1992:61) กล่าวว่า มีผู้พูดภาษาเยอรมันประมาณ 94 ล้านคนในทวีปยุโรป จากจำนวนดังกล่าว 78.1 ล้านคนอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมัน

นอกจากจำนวนของลิงค์แล้ว ระบบลิงค์ของภาษาฮินดีและภาษาเยอรมันมีความแตกต่างกันในด้านอื่นอีก นับตั้งแต่การจำแนกคำนามเป็นลิงค์ต่างๆ ไปจนถึงประเภทและจำนวนของตัวบ่งชี้ลิงค์ (gender marker) ดังที่จะกล่าวไว้ในหัวข้อ 2.4

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเลือกศึกษาการใช้ลิงค์ของผู้บอกภาษาในกรณีที่ผู้บอกภาษาต้องกล่าวถึงสิ่งมีชีวิตที่มีเพศไม่สอดคล้องกับลิงค์ของคำนามที่หมายถึงสิ่งมีชีวิตนั้น (ได้แก่เมื่อกล่าวถึงสิ่งมีชีวิตเพศชายหรือเพศผู้โดยที่คำนามที่หมายถึงสิ่งนั้นไม่ได้เป็น पुलลิงค์ และเมื่อกล่าวถึงสิ่งมีชีวิตเพศหญิงหรือเพศเมียโดยที่คำนามที่หมายถึงสิ่งนั้นไม่ได้เป็น สตรีลิงค์) ว่าเจ้าของภาษาใดจะเลือกใช้รูปภาษาตามลิงค์หรือเพศมากน้อยแตกต่างกันอย่างไร และถือตามแนวคิดของสมมุติฐานชาเพียร์-วอร์ฟที่ว่าภาษาเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของผู้ที่พูดภาษานั้น เมื่อวิเคราะห์การใช้ลิงค์ของผู้บอกภาษาก็ย่อมทำให้เราสามารถตีความโลกทัศน์ของผู้บอกภาษานั้นเกี่ยวกับเพศ

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลิงค์ซึ่งเป็นประเภททางไวยากรณ์ในภาษากับเพศในความเป็นจริงโดยตีความจากภาษาที่ใช้บรรยายภาพโดยผู้พูดภาษาฮินดี และเยอรมัน

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้พูดภาษา 2 ภาษาดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศ

1.3 สมมุติฐาน

ผู้พูดภาษาฮินดีและเยอรมันต่างก็ให้ความสำคัญต่อลิงค์มากกว่าเพศ คือจะเลือกใช้รูปภาษาตามลิงค์มากกว่าเพศ และเมื่อเปรียบเทียบกัน ผู้พูดภาษาที่มี 3 ลิงค์ (ภาษาเยอรมัน) จะให้ความสำคัญต่อเพศมากกว่าผู้พูดภาษาที่มี 2 ลิงค์ (ภาษาฮินดี)

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ศึกษาภาษาฮินดีและภาษาเยอรมัน ที่เป็นภาษามาตรฐานของประเทศเยอรมัน และประเทศอินเดีย ตามลำดับ โดยไม่คำนึงถึงภาษาย่อย

1.4.2 คำานามที่นำมาศึกษาจะจำกัดเฉพาะชื่อสัตว์และคำานามที่หมายถึงคน เนื่องจากคนและสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเพศ ทำให้สามารถสร้างสถานการณ์ที่สัตว์หรือคนมีเพศจริงตามธรรมชาติไม่สอดคล้องกับลึงค์ของคำานามที่หมายถึงคนและสัตว์นั้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลว่าผู้ออกภาษาจะเลือกใช้รูปภาษาตามลึงค์หรือเพศได้ ผู้วิจัยไม่ใช้คำานามที่หมายถึงสิ่งของและสิ่งที่เป็นนามธรรมเนื่องจากสิ่งเหล่านี้ไม่มีเพศตามธรรมชาติ ลึงค์ของคำานามเหล่านี้จึงเกิดขึ้นโดยสมมุติหรือเป็นเพียงอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศเท่านั้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นแนวทางในการศึกษาโลกทัศน์ของผู้พูดภาษากับประเภททางไวยากรณ์อื่นๆ

1.5.2 เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาฮินดีและภาษาเยอรมัน ในฐานะภาษาต่างประเทศ

1.6 ระบบการถ่ายตัวอักษรและอักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

1.6.1 การถ่ายอักษรเทวนาครีเป็นอักษรโรมัน

ภาษาฮินดีใช้ตัวอักษรเทวนาครี (devanāgarī) เป็นตัวเขียน เช่นเดียวกับภาษาสันสกฤต ภาษามาราฐี และภาษาเนปาลี แต่เนื่องจากนักวิชาการตะวันตกไม่คุ้นเคยต่ออักษรเทวนาครี จึงได้มีการถ่ายตัวอักษรเทวนาครีออกเป็นตัวอักษรโรมันเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษา ในการใช้อักษรโรมันเขียนแทนอักษรเทวนาครีนั้นไม่ใช่ต่างคนต่างกำหนดหรือต่างคนต่างทำ แต่ต้องใช้ระบบที่ได้มีการตกลงและเป็นที่ยอมรับกันแล้วทั่วโลก ได้แก่ระบบที่ได้จากการประชุมนานาชาติของนักบรรพคดีศึกษาครั้งที่ 17 ที่กรุงเจนีวา (Le 17me Congrès International des Orientalistes, 1932) (วิสุทธ์, 2533 :ง)

อย่างไรก็ตาม จากการตกลงในการประชุมดังกล่าวได้กำหนดการถ่ายตัวอักษร
 เป็นอักษรโรมันเฉพาะจากตัวเทวนาครีที่ใช้ในการเขียนภาษาสันสกฤตเท่านั้น มีตัวอักษรเทวนา
 ครีบางตัวที่มีใช้ในภาษาสันสกฤตแต่ไม่มีใช้ในภาษาฮินดี และมีอักษรเทวนาครีบางตัวที่ไม่มีใช้
 ในภาษาสันสกฤตแต่มีใช้ในภาษาฮินดี สำหรับตัวอักษรในกลุ่มหลังนี้ยังไม่มีกำหนดให้
 ตายตัวว่าจะใช้ตัวอักษรโรมันใดมาแทน จึงมีผู้ไปต่าง ๆ กัน ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยอาศัยความ
 สะดวกในการพิมพ์เป็นหลัก จึงเลือกใช้ตัวอักษรโรมันตามที่มีแบบตัวพิมพ์อยู่เพื่อถ่ายตัวอักษร
 เทวนาครีที่มีใช้เฉพาะในภาษาฮินดี และยังคงใช้ตัวอักษรโรมันตามระบบที่ได้จากการประชุม
 นานาชาติดังกล่าวเพื่อถ่ายตัวอักษรเทวนาครีที่มีใช้ทั้งในภาษาฮินดีและสันสกฤต การถ่ายอักษร
 เทวนาครีออกเป็นอักษรโรมันในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้ระบบดังต่อไปนี้

พยัญชนะ

क	ख	ग	घ	ङ
ka	kha	ga	gha	ṅa
च	छ	ज	झ	ञ
ca	cha	ja	jha	ña
ट	ठ	ड	ढ	ण
ṭa	ṭha	ḍa	ḍha	ṇa
त	थ	द	ध	न
ta	tha	da	dha	na
प	फ	ब	भ	म
pa	pha	ba	bha	ma
य	र	ल	व	श
ya	ra	la	va	śa
ष	स	ह	क	ख
śa	sa	ha	qa	<u>kha</u>
ज	ड़	ढ़	फ	
za	Ṛa	Ṛha	fa	

สระ

अ	आ, ा	इ, ि	ई, ि	उ, उ	ऊ, ू
a	ā	i	ī	u	ū
ऋ	ए, े	ऐ, ै	ओ, ो	औ, ौ	
r̥	e	āi	o	āu	

เครื่องหมาย

।	·	·	?
.	กั	กฏ	?

อักษรเทวนาครีเป็นอักษรกึ่งพยางค์ (alpha-syllabic) ซึ่งหมายความว่า อักษรแต่ละตัวสามารถแทนใช้พยางค์ 1 พยางค์ หรือใช้แทนเสียงพยัญชนะหรือสระอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้นก็ได้ ตามแต่บริบท โดยปกติรูปพยัญชนะแต่ละตัวจะใช้แทนพยางค์ คือแทนเสียงพยัญชนะและมีสระ a แฝงอยู่ด้วย ตัวอย่างเช่น "क" ถ้ายเป็นตัวอักษรโรมันว่า ka ยกเว้นในกรณีที่ปรากฏท้ายพยางค์ อยู่ในบริบทที่เป็นช้อยกเว้นหรือมีสระอื่นมาประกอบ รูปพยัญชนะนั้นก็จะแทนเสียงพยัญชนะเพียงอย่างเดียว ตัวอย่างเช่น "कल" ถ้ายเป็นตัวอักษรโรมันว่า kal ไม่ใช่ kala เนื่องจากอักษร ल (l) อยู่ในตำแหน่งท้ายพยางค์ จึงไม่มีสระ a แฝงอยู่ หรือในกรณีของ क्ति ก็จะได้เป็นอักษรโรมันได้ว่า kti ไม่ใช่ kaī เนื่องจากมีสระอื่น (ในที่นี้คือสระ ि ซึ่งก็คือสระ ī) มาประกอบ ทำให้ไม่มีสระ a แฝงอยู่กับ k

อนึ่ง ภาษาเยอรมันใช้อักษรโรมันในการเขียนอยู่แล้วตามปกติ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงใช้อักษรโรมันดังกล่าวในการพิมพ์ภาษาเยอรมัน

1.6.2 อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

ในการยกตัวอย่างภาษาฮินดีและเยอรมันเพื่อให้ประกอบคำอธิบายในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องระบุความหมายและประเภททางไวยากรณ์ของหน่วยต่างๆ ในประโยคหรือวลีที่ใช้เป็นตัวอย่าง ในกรณีดังกล่าวตลอดทั้งวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยเลือกที่จะระบุประเภททางไวยากรณ์ของหน่วยต่างๆ ด้วยอักษรย่อเพื่อความสะดวก และใช้คำเต็มภาษาไทยในการอธิบายทั่วไป อักษรย่อที่ผู้วิจัยใช้มีดังต่อไปนี้

MAS	มาจาก masculine	หมายถึง	บุลลึงค์
FEM	มาจาก feminine	หมายถึง	สตรีลึงค์
NEU	มาจาก neuter	หมายถึง	นบุ่งสกลึงค์
PRES	มาจาก present tense	หมายถึง	ปัจจุบันกาล
PAST	มาจาก past tense	หมายถึง	อดีตกาล
CONT	มาจาก continuous	หมายถึง	การณั้ลั้กษณะดัดนินอยู่
PERF	มาจาก perfective	หมายถึง	การณั้ลั้กษณะแบบสมบุรณ์
SING	มาจาก singular	หมายถึง	เอกพจน์
PLU	มาจาก plural	หมายถึง	พหูพจน์
NOM	มาจาก nominative case	หมายถึง	การกประธาน
ACC	มาจาก accusative case	หมายถึง	การกกรรมตรง
GEN	มาจาก genitive case	หมายถึง	การกเจ้าของ
DAT	มาจาก dative case	หมายถึง	การกกรรมรอง
DIR	มาจาก direct case	หมายถึง	การกตรง
OBL	มาจาก oblique case	หมายถึง	การกอ้อม
ERG	มาจาก ergative case	หมายถึง	สาธกการก(การกประธานใน ประโยคสกรรมสำหรับภาษา ที่มีการกเช่นนี้)
1 st	มาจาก first person	หมายถึง	บุรุษที่1
2 nd	มาจาก second person	หมายถึง	บุรุษที่2
3 rd	มาจาก third person	หมายถึง	บุรุษที่3
REL	มาจาก relative pronoun	หมายถึง	ประพันธสรรพนาม
QUES	มาจาก question marker	หมายถึง	ตัวบ่งชี้คำถาม